Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. № 224 JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 22, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 22-го ЛИСТОПАДА 1996р. Ч.224. РІК CIII.

ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНИ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО ВЛАДИ

Київ. — Тут газета "Літературна Україна" у числі 40-41 з листопада 1996 року надрукувала звернення Другого з'їзду письменників України до Президента Леоніда Кучми, голови Верховної Ради Олександра Мороза і прем'єр-міністра України Павла Лазаренка.

У зверненні висловлено глибоке занепокоєння духовим, моральним і економічним станом українського народу, в тому числі учителів, лікарів, майстрів мистецтва і літератури. Як сказано в документі, "немало справжніх патріотів України з письменницького середовища за свою мрію про самостійну щасливу Україну страждали по великодержавницьких тюрмах і таборах колишньої імперії, віддали своє життя за свободу народу". Нині письменники постійно допомагають керівництву в непростому процесі державотворення. Їм дуже болить доля України. Зведення нанівець українськoї культури стає "видимою реальністю". Практично не виходять книги української літератури, музичної, мистецької клясики, не створюються нові кінофільми, розвалюється бібліотечна система, система книгорозповсюдження та книготоргівлі. І до цього "доклали руку різні керівники та адміністративні органи".

У незалежній Україні українська мова, як і раніше, потребує захисту, бо не виконуються закон про державну мову і 10 стаття Конституції. Письменники вважають за необхідне на найвищому рівні створити програму "Українська мова" і державний комітет з мовної політики, який дбав би про виконання цієї програми.

"Ми, українські письменники, сьогодні б'ємо на сполох, закликаємо і вимагаємо звернути якнайпильнішу увагу на стан культури і освіти, науки і мистецтва", — пишуть у своєму зверненні делегати письменницького з'їзду. Вони закликають Верховну Раду ухвалити закони, які стимулюватимуть розвиток національної культури. Такий проєкт закону вже підготовили представники різних творчих спілок, як і проєкти нових варіянтів законів про видавничу справу, меценатство, велику державну програму книговидання української клясики і сучасної літератури, а також підручників і дитячих книг.

Творчим спілкам, в тому числі й Спілці Пись-

(Закінчення на стор. 4)

Київ пожвавив переговори щодо співпраці з ЕС

Київ. — Україна пришпішила процес переговорів щодо співробітництва з Европейською спільнотою, повідомила 19-го листопада УНІАР.

„Минулий тиждень і початок цього можна охарактеризувати як час здійснення досить активних кроків в діялозі України з европейськими структурами", — сказав на пресконференції голова управління інформації Міністерства Закордонних Справ Юрій Сергеєв.

Він повідомив, що 18-го листопада міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко зустрівся з амбасадорами країн Европейської спільноти і обговорив з ними поширення співробітництва. Темою розмови було, між іншим, необхідність прискорення ратифікації країнами ЕС угод щодо співпраці з Києвом, додаткові зусилля для підтримки економічних реформ в Україні, включення Києва в здійснення трансевропейських проєктів, наприклад, в галузі будівництва, транспорту і машинобудування.

Однією з провідних тем зустрічі було також питання европейської безпеки, її структурованости, оскільки поширення торговельно-економічного співробітництва, чим опікується ЕС, неможливе без забезпечення гарантій безпеки, сказав Ю. Сергеєв.

В. Кристофер налагоджує відносини з КНР

Пекін, Китай. — З офіційними відвідинами до Китаю прибув секретар Державного департаменту ЗСА Воррен Кристофер, який у середу, 20-го листопада, зустрівся з керівництвом країни. Після зустрічей з міністром закордонних справ Чянь Чічень, прем'єр-міністром Лі Пеном і президентом Джіянг Земіном державний секретар підкреслив, що на зустрічах порушено справи торгівлі, людських прав і продажу Америкою зброї Тайванові. У цих і інших питаннях обидві сторони визнали свої розбіжності, котрі самим говоренням не можна полагодити.

Одначе після чотирирічних доволі напружених стосунків між обидвома країнами, члени американської делегації твердять, що відчувається намагання зі сторони Китаю ці відносини поліпшити, незважаючи на існуючі розбіжності. Американці також дали до зрозуміння, що їхні невдоволення щодо трактування Китаєм своїх політичних дисидентів і релігійних опонентів не стануть на перешкоді у співпраці в інших ділянках.

Насправді відвідини В. Кристофера були подумані, як підготова до зустрічі президента Билла Клінтона і президента Джиянг Земіна у Філіппінах на економічній конференції в кінці цього тижня. На цій зустрічі обидва президенти повинні б домовитись про обосторонні відвідини своїх країн, яких Китай вже від довшого часу домагається.

У дорозі з Австралії до Філіппін на згадану конференцію, президент Б. Клінтон підтримав загальну настанову, що ЗСА і Китай завжди будуть мати свої розбіжності в деяких ділянках, зокрема коли ідеться про людські права, але в той самий час обидві сторони можуть мати кращі стосунки в інших ділянках.

Президент Б. Клінтон відвідує Австралію

Сідней, Австралія. — Австралія стала першою країною, куди прибув президент З'єднаних Стейтів Америки Билл Клінтон після своєї перемоги у виборах.

Чотириденна австралійська візита включає зустріч в Канберрі з прем'єр-міністром Джаном Говардом, виступ перед депутатами федерального парляменту і два дні відпочинку, які американський керівник з дружиною проведе на морському курорті у стейті Квінсленд.

Головною ціллю візити, як підкреслюють засоби масової інформації, є зміцнення зв'язків між двома країнами в ділянці економіки і безпеки. Належить обговорити також і деякі питання, щодо яких сторони ще не досягнули остаточної згоди. Незадовго до приїзду президента Б. Клінтона австралійський прем'єр Дж. Говард сказав, що під час переговорів він має намір висловити невдоволення з приводу торговельної політики ЗСА, через яку Австралія втратила багато тисяч місць праці і мільйони долярів.

З Австралії президент Б. Клінтон поїде на Філіппіни на зустріч лідерів країн і територій — членів Організації азійтсько-тихоокеанського співробітництва.

КАР'ЄРИ ЦЬОГОРІЧНИХ ВИПУСКНИКІВ шпигунської школи Сі-Ай-Ей, на думку ФБІ, є дуже пошкоджені, бо їх списки та програми знаходяться у руках російської розвідки. Ідентифікації американських підприємців у Москві, котрі подають різні інформації американським розвідувальним агентствам, розкрито. Діяльність Сі-Ай-Ей у Москві, Токіо, Манілі та Малязії скомпромітовано, як і репутацію цієї розвідчої агенції, що вже вдруге зазнає такого удару. Всю цю шкоду заподіяв, Геролд Нікольсон, якого заарештовано минулої суботи, 23-го листопада, і оскаржено у продажу державних таємниць Росії.

Україна відмовила А. Лукашенкові у поїздці в район ЧАЕС

Київ. — Україна відмовила білоруському президентові Алєксандрові Лукашенкові у візиті в Чорнобильську зону, даючи зрозуміти, що вона несхвалює його спроби сконсолідувати в своїх руках якнайбільше влади, повідомила 19-го листопада УНІАР, покликаючись на голову управління інформації Міністерства Закордонних Справ Юрія Сергеєва.

„МЗС України не знайшло мотивів для задоволення прохання білоруської сторони про здійснення поїздки президента Білорусі Алєксандра Лукашенка в район ЧАЕС", — сказав Ю. Сергеєв на пресконференції.

Він повідомив, що Україна дуже пильно слідкує за подіями в сусідній країні і є занепокоєна розвитком ситуації в ній.

Як відомо, спроби А. Лукашенка за допомогою референдуму здобути більші уповноваження викликали в Білорусі протести не тільки демократичних сил, які не мають влади, але й частини урядовців. Намагаючись роззігнати демонстрантів у Мінську, білоруська міліція в черговий раз вдалася до застосування сили і тим самим до порушення прав людини.

Ю. Сергеєв також сказав, що МЗС України прагне активно сприяти розвиткові демократії в Білорусі через міжнародні організації, членами яких є як Україна, так і Білорусь.

Вийде книжка про вбитого депутата Є. Щербаня

Київ. — Депутатська фракція „Соціяльно-ринковий вибір" і Ліберальна Партія України підготували збірку матеріялів про життя і смерть убитого на початку листопада депутата Євгена Щербаня, який був членом обох організацій, повідомила 19-го листопада УНІАР.

„Ми нічого не будемо коментувати — біль втрати ще занадто сильний, — сказано у передмові до збірки, яка так і називається — „Життя і смерть Євгена Щербаня". — Ми пропонуємо вам самим розібратися в тому, що сталося. Зараз ясно одне — кривава рука смерти забрала у нас Людину і допомагали їй в цьому 'люди'".

У книжці зібрано матеріяли української преси про вбивство 3-го листопада на Донецькому летовищі депутата і промислового магната Є. Щербаня. Наприклад, у матеріялах донецької газети „Підтекст" сказано, що „тероризм в Україні, як і передбачалося, набув нової якости". Газета далі продовжує: „Від такого надійного і порівняно дешевого засобу політичної боротьби у найближчому майбутньому навряд чи відмовляться. Кухарі політичної кухні готують нам гострі блюда".

Як відомо, Є. Щербань, його дружину і бортмеханіка літака вбито з автоматичної зброї в той час, як вони виходили з літака. Трьом невідомим убивцям вдалося втекти і до цього часу їх не знайдено.

Точна причина вбивства невідома. Спостерігачі, а також різні політичні сили висувають ряд можливих причин від політичних до комерційних. Деякі спостерігачі пов'язують убивство з міжкланової боротьбою між дніпропетровською і донецькою промислово-фінансовими групами.

В Україні відбулися Дні Казахстану

Київ. — Тут 12—18-го листопада пройшли Дні Культури Казахстану в Україні. З Алмати до Києва 12-го листопада прибула урядова делегація Республіки Казахстан, а також творча група, до якої увійшло 120 відомих артистів, виконавців, літераторів і мистців. Гостей прийняв віцепрем'єр-міністер з питань гуманітарної політики Іван Курас а тоді прем'єр-міністер України Павло Лазаренко.

В національній парляментарній бібліотеці розгорнуто книжкову виставку, де широко представлено продукцію казахських видавництв, у Будинку художників відкрито експозицію казахських майстрів пензля, у Будинку Кіно відбувся кінофестиваль казахських фільмів. У приміщеннях Спілки Письменників України та Спілки Кінематографістів відбулися творчі зустрічі.

Врочисте відкриття Днів Культури Казахстану відбулося в Палаці культури "Україна" 14-го листопада. Пізніше гості відвідали Переяслав-Хмельницький, Білу Церкву, Васильків на Київщині, а також Івано-Франківську, Чернігівську, Черкаську і Дніпропетровську області, зокрема місто Дніпродзержинське, з яким пов'язана юність президента Нурсултана Назарбаєва. Про це розповідає спеціяльна експозиція місцевого краєзнавчого музею.

Заключні врочистості відбулися знову в київському Палаці культури "Україна" 18-го листопада.

У вересні цього року в Казахстані також з великим успіхом пройшли Дні Культури України.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

МИТНИКИ ЗАРОБЛЯЮТЬ ГРОШІ Й НА ПЛАТНЮ НЕ СКАРЖАТЬСЯ

КИЇВ. — Минулого тижня державний кордон України перетнуло понад 1 млн.95,000 громадян і 193,000 транспортних засобів. У порушників митних правил вилучено: мисливську рушницю; газовий пістоль; 260 мисливських і 120 малокаліберних набоїв; понад 10 кілограмів макової соломки; 381 грам маріхуани; 80,214 американських долярів; 13,956 німецьких марок; понад 61 млн. російських рублів; 100 англійських фунтів стерлінгів; 99,200 мадярських форинтів; 1 млн.112,000 румунський лей; 16,000 чеських крон; 4,500 італійських лір; 648 грамів золотих виробів; 325 г виробів із срібла; 44 старовинні книги; продуктів на 33,454 гривень; промислових товарів на суму 107,032 гривні.

ПРИКОРДОННИКИ ТАКОЖ ЗАРОБЛЯЮТЬ, АЛЕ БІДУЮТЬ

КОТОВСЬКЕ, ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ.— Тут на українсько-молдовському кордоні є застава "Лучинська", якою керує майор Олександер Труфаненко. В інтерв'ю для газети "День" майор розповів, що за дев'ять місяців цього року бійці його загону на об'їзних шляхах українсько-молдовського кордону затримали контрабанди на 568,528 гривень; 134,114 американських дол.; 172 501,451 рос.руб.; 26,516 молдовський лей та 1 156 127 520 придністровських купонів і все здали державі, але держава про військовослужбовців цілком не дбає. За словами майора, машини в них зіпсовані, ще й доводиться в сусідніх колгоспах випрошувати по мішку борошна, щоб нагодувати вояків. На заставі виконано окопи, бо бандити погрожують розгромити заставу з гранатомета.

ЗРОСТАЄ ЧИСЛО БАРТЕРНИХ ОПЕРАЦІЙ

ХАРКІВ.— Протягом дев'ятьох місяців 1996 року підприємства та організації Харківщини здійснювали зовнішньо-торговельні операції з 74 країнами світу, оборот досяг 430,3 млн. дол. Найважливішими партнерами Харківщини є Росія і ЗСА — по 5.9 відс.; Білорусь — 5; Молдова — 2.1 відс.; Німеччина і Франція по 1.8 відс.. Та 46.9 відс. зовнішніх операцій здійснено бартером, а це не сприяє поповненню державного і місцевих бюджетів. Підприємства Харківщини посідають 10-те місце серед інших областей у загальному обсязі зовнішньої торгівлі.

ГАЗ НАДХОДИТЬ З МОРЯ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Генеральний директор підприємства "Чорноморнафтогаз" Микола Ільницький повідомив, що фахівці підприємства з'єднали морські платформи і свердловини з береговими спорудами у селищі Глібовка й пустили газ, який іде з морських глибин, до населених пунктів Криму. Щодоби подається 2 млн. куб.м газу та ще 3 млн. куб.м надходить магістральним газопроводом. Власний видобуток становить 40 відс. необхідного газу.

ПРИВАТНІ ПІДПРИЄМСТВА НЕ Є ДЕФІЦИТОВИМИ

КИЇВ. — Міжнародна фінансова корпорація (МФК) провела дослідження про працю приватних підприємств Львова, Маріюполя, Черкас, Сум і Ужгорода у третьому кварталі цього року. Мета дослідження — з'ясування тенденції розвитку приватного малого бизнесу через три роки від початку приватизації. Більшість приватних підприємців під час опитування запевнили, що їхні підприємства працюють без втрат — 31 відсоток, або отримують прибуток — 57 відс., і лише 11 відс. вважають своє підприємство дефіцитовим. Приватизовані підприємства становлять 48 відс., приватні — 52 відсотка від усіх підприємств України. Усього, за даними Міністерства Економіки України, в середині поточного року в Україні було 111,000 працюючих малих підприємств із 334,000 зареєстрованих. Щоб відкрити в Україні мале підприємство, треба заплатити понад 1,000 дол. Середня вартість реєстрації - 185 дол., вартість ліцензії та дозволів — 730 дол., інші платежі - 149 дол. За даними МФК, близько половини щомісячних доходів іде на податки, решта на придбання виробничих ресурсів. Основними проблемами розвитку малого бизнесу підприємці назвали високі податки і нестабільність законодавства.

В Мюнхені відбулася виставка праць Р. Жука

Мюнхен, Німеччина. — Тут у престижевій галерії архітектури відбувалася в серпні-вересні виставка праць відомого українського архітекта з Монтреалю Радослава Жука. Виставка проходила під назвою „Традиція і сучасність" та показувала його проєкти церков у Північній Америці, як також проєкти музеїв для України.

Галерія є одною з нечисленних у світі, присвячених лише архітектурі та з цієї причини широковідома. Відкрив виставку німецький архітект проф. Ганс Буссо фон Буссе, що є твором цього міжнародного летовища в Мюнхені.

Р. Жук доповідав сам у часі виставки про свої праці, зокрема над українськими церквами в ЗСА і Канаді, як також про свої два останні проєкти поширення Українського Національного Музею в Києві.

Про цю виставку проф. Р. Жука була вміщена дуже прихильна рецензія в німецькому щоденнику „Сюддойче Цайтунг", до якої була також залучена світлина української католицької церкви в Торонто проєкту Р. Жука.

На виставку виготовлено каталог зі світлинами і рисунками-проєктами та з відповідним текстом в німецькій та англійській мовах. На запрошення на виставку є світлина української католицької церкви в Тандер Бей, Онтаріо, проєкту Р. Жука.

Вийшла книжка про українських мистців на Заході

Монтреаль, Кве. — Тут вийшла книжка покійного українського маляра і мистецького критика Івана Кейвана, п. з. „Українські мистці поза батьківщиною". У рукописній спадщині І. Кейвана залишається повна „Історія українського мистецтва", написана ще в той час, коли об'єктивна історіографія була неможливою в умовах України. Видати цю колосальну працю було б можливо хіба котромусь із інститутів українських студій, а тимчасом вирішено опублікувати тільки ту частину зібраних автором матеріялів, які зовсім не відомі в Україні. Отже книжка ця адресована читачам в Україні, але не тільки їм.

Один тільки „Покажчик прізвищ", поданих у 227-сторінковій праці Івана Кейвана, займає 18 сторінок, а це переважно прізвища українських мистців, що жили і творили, а бо й сьогодні ще живуть, у країнах чотирьох континентів поза межами

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ ЕНЕРҐЕТИКИ Гейзел О'Лірі повідомила у вівторок, 19-го листопада, що Уряд ЗСА погодився заплатити 4.8 млн. дол. як відшкодування 12-ом особам за впорскування їм радіоактивних сировин в часі таємних експериментів під час Холодної війни. Вона зазначила, що це є частинним відшкодуванням за велику кількість неетичних експериментів, які здійснювали державні лікарі, науковці та військові офіційні чинники від 1944 до1974 років на майже 20,000 осіб. Все це завдяки півторарічному слідстві та цілій низці переслухань членами Президентського дорадчого комітету для справ експериментування з радіяцією на людях, який підсумував, що ті Урядом спонзоровані експерименти були дуже неетичними і тому їх учасники чи їхні нащадки повинні отримати відшкодування.

НЕДАЛЕКО МІСЦЕВОСТИ КВІНСІ у стейті Іллиной на муніципальному летовищі Болдвін невеликий пасажирський літак з 11 пасажирами і залогою, котрий приземлювався, зіткнувся на перехресті злетних доріжок летовища з малим приватним літаком, що саме мав злітати. При зудару обидва літаки відразу перетворилися у вогнянну палаючу кулю, всі 13 пасажирів в обидвох літаках загинули. Причин зудару покищо не подано.

У СВІТІ

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ У ВАШІНҐТОНІ, вдоволені відносно успішним поворотом до Руанди майже 500,000 втікачів зі Заїру, вирішили значно зменшити американський військовий контингент. На початку ЗСА мали в пляні вислати 4,000 військовиків на допомогу, а тепер тільки 800 вояків буде відправлено до Центральної Африки, бо роля їх участи значно змінилася. Американські військовики будуть відповідальними за охорону летовищ Кігалі в Руанді, Ентебе в Уганді та Момбаса в Кенії, куди будуть приходити транспорти з допомогою для руандських поворотців зі Заїру.

СХОПЛЕНІ НА АМАТОРСЬКУ відеострічку два ізраїльські прикордонники, які побивають палестинських чоловіків, що без дозволу намагалися пройти на працю в Єрусалим за таку поведінку були ув'язнені, а прем'єр-міністер Ізраїля Бенямін Нетаньягу прилюдно оголосив їм догану, підкреслюючи, що такі вояки не повинні мати місця серед охоронців безпеки держави. Військовики Їцак Шмая та Давид Бен-Абу, на думку ізраїльського прем'єр-міністра, повелися з палестинцями як кримінальники, а цього не можна толерувати. Міністер державної безпеки Авиґдор Каґаляні сказав, що є потрясений такою поведінкою ізраїльських вояків і мусить провести докладне слідство.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Яничари розпалюють пристрасті

"Ми, депутати Верховної Ради України, звертаємося до народів, парляментаристів, урядів і всіх патріотичних, політичних, а також громадських організацій України, Білорусі, Ізраїля, Польщі, Росії, Словаччини і Югославії, щоб виразно собі усвідомили небезпеку загрози націонал-фашизму, яка нависла над Україною ".

Так починається звернення 95 депутатів Верховної Ради України, передруковане польською газетою в Ню Йорку "Dziennik Nowojorski" за 13 листопада ц.р. Кожне з 30-ти речень цього антиукраїнського пасквілю сичить ненавистю до патріотів, які боролися за незалежність і соборність України, виступаючи проти пацифікаторів Юзефа Пілсудського, сталінсько-гітлерівських катів і таки "рідних" яничарів, що вірою і правдою служили і довоєнній шовіністичній Польщі, і червоній Москві, і брунатному Берлінові.

Згадуваний польськомовний часопис опублікував звернення 95 отих депутатів, не коментуючи його. Ми також не коментуватимемо, чому і для кого газета віддала півсторінки під брудний випад новоявлених, комуністичної барви , яничарів. Зрештою, "Нюйоркський Щоденник" не може відображати думку офіційної Варшави, яка за президентури Леха Валенси першою серед европейських країн визнала і привітала українську незалежність.

З люттю усвідомлюючи, що втрачає ґрунт під ногами, комуністичний фарбований лис в особі 95-ти депутатів-українoненависників кваліфікує ОУН і УПА як фашистів та репетує до тих, кого гнобив віками: "Звертаємося до всіх тих, котрі не хочуть остаточного відродження і зміцнення в Україні націонал-фашистських організацій". Вірні ідеям справжнього комуно-сталінського фашизму, ці вороги української національної ідеї називають визвольні змагання ОУН—УПА злочином. Ятрячи рани трагічних сторінок з періоду взаємного нищення між українцями та поляками, спланованого і спровокованого комуністами, автори звернення наголошують на жертвах з польського боку і цинічно замовчують жертви українські; включно й пов'язані з лиховісною акцією "Вісла", інспірованою Москвою, а виконаною польськими червоними. 95-ка пише про вбиті "сотні й тисячі лікарів, учителів, агрономів та інших фахівців, що прибули в Західну Україну з метою відбудови зруйнованого війною господарського життя, піднятя того реґіону з віковічної біди і темряви". Український народ пам'ятає, хто віками тримав його в нужді, темноті, в терорі. І саме ОУН та УПА стали на шлях його визволенння під світлом національної ідеї!

Винищивши під корінь національно свідому інтелігенцію, Москва післала на її місце у величезній більшости своїх аґентів і провокаторів; сексоти знаходилися й серед "своїх", і можливо, що в родинах 95-ти авторів звернення були як перші, так і другі. Знущаючись над справді невинним населенням, мордуючи своїх же присланих у Галичину, але чесних людей, замасковані під вояків УПА спеціяльні енкаведистські банди й творили ґрунт для нинішніх звинувачень ОУН в усіх гріхах...

Хто такі націоналісти? Це, насамперед, ті, хто поважає і дбає про свою націю. Хіба ж не дбають про свої нації росіяни, поляки, білоруси, жиди, словаки? Дбають, і ще й як. Тільки, бач, українцям робити це — зась!..

"Роздеріть, розтягніть, домордуйте Україну! — закликають автори звернення, кожне з тридцяти речень якого звучить як кожний з тридцяти юдиних срібняків. — Розіпніть же її! Тільки за те розіпніть, що хоче вона бути вільною, незалежною, соборною! Розіпніть, а ми вам у цьому поможемо! Беріть її голими руками, бо ми її вам даруємо".

Ось до чого закликає так зване звернення так званих депутатів Верховної Ради України.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Святослав Караванський

ВІДРОДЖЕННЯ І СЛОВНИКИ

Успадкована від колоніяльних часів русифікація українців є одним з чинників, що гальмують державотворчі процеси в Україні. Хто відвідує Україну, має контакти з українськими установами, провадить доброчинну, релігійну чи іншу діяльність, знає, як шкодить ця колоніяльна спадщина успіхові того чи того проєкту.

Антидержавні сили використовують усяку можливість, щоб не допустити відродження української духовости, гальмують українізацію державних установ, армії, освіти, науки. Вони посилаються на відсутність словників та підручників українською мовою з ряду галузей знання, висувають теорії про економічну недоцільність переходу на українську мову: мовляв, уже є досить літератури російською мовою, навіщо витрачати фонди на видання української. Накидається тезу, нібито російська мова інформативніша від української і забезпечує вищу продуктивність праці.

Працювали „плідно"

Треба визнати, що скарги на відсутність словників та літератури — небезпідставні. Окупанти України „плідно" попрацювали на ниві українського мовознавства задля дискредитації української мови. Ця „творча" діяльність передусім торкалася словників. Не секрет, що українські фахівці в Росії та в СССР здобували освіту російською мовою, і отже володіли російською фаховою термінологією. Тому для українського відродження завжди важливими були російсько-українські словники. Розуміючи це, окупанти використали видання словників для нищення української мови, для трансформування її на важке для спілкування язичіє. Це досяглося тим, що у словниках обмежувано вибір української лексики, рекомендовано форми, які карикатурно звучали в українській мові і знеохочували самих українців від користування таким незграбним язичієм. Словникову політику спрямовано на те, щоб штучно зробити українську мову малоінформативною, нездатною існувати без російської.

Так „Російсько-український словник", виданий Академією Наук УССР, російське слово „существующий" перекладає одним калькованим словом „існуючий" та формою „що існує". Насправді ж це поняття українці можуть висловлювати низкою слів: „сущий", „сучасний", „теперішній", „наявний", „здатний існувати": усім існуючим істотам — усім сущим істотам, існуючий у природі — наявний у природі, існуючий порядок — сучасний порядок — теперішній порядок, що існує на Марсі — здатний існувати на Марсі.

Цей приклад показує, як збіднювали українську мову словники УССР. Сучасна українська преса рясніє від форм „існуючий", „скріплюючий", „доповнюючий", „обмежуючий", „вражаючий", „удосконалюючий" — форм, невластивих українській мовній стихії, що роблять нашу мову з одного боку важкою і книжно-канцелярською, а з другого — „прив'язують" її до російської мови, звідки ці форми запозичено.

Заразом цей приклад показує, якими важливими для сучасної України є якісні російсько-українські словники. Успіх українського відродження великою мірою залежить від належного рівня цих словників. Дехто думає, що брак добрих фахових російсько-українських словників можна надолужити виданням відповідних англо-українських. Це помилковий погляд. Бо укладання англо-українського словника в Україні відбувається так: беруть англо-російський словник, перекладають англійське слово російським словом, тоді російське слово перекладають на українську мову, вживши наявні російсько-українські словники. На ділі виходить, що англо-український словник пропаґує той самий „академічний" суржик.

Медичний словник

Діяспора помогла видати в Одесі „Англо-український словник медичних термінів". І він повен неоковирних форм і зворотів, які на ділі дискредитують українську мову, підбудовуючи тезу про її малоінформативність. У цьому словнику можна прочитати таке: „акушерська операція витягнення плода". Звідки взялося таке неоковирне слово? Чи українці і справді так незграбно висловлюються? Зовсім ні. Ми маємо цілу палітру нормальних слів: „видалення", „видобуття". Але секрет появи слова „витягнення" полягає в тому, що перекладачі англійське слово extraction переклали зразу на російську мову: дістали „извлечение". Тоді у словнику АН УССР подивилися переклад слова „извлечение" на українську мову: дістали цілу низку слів, в тому числі „витягнення". І тлумачі вибрали як найкраще слово „витягнення". Бо слів „видалення" і „видобуття", більш відповідних у даному разі, в академічному словнику не зафіксовано. Далі тлумачі вибрали форму „плода" замість „плоду". Чому? Обидві ці форми дозволяє правопис УССР. Очевидно, в їхній свідомості і далі діє теорія „злиття мов". Але по-українськи в даному тексті треба вжити форму „плоду" і весь вислів звучатиме так: „акушерська операція видалення плоду". Порівняйте: „акушерська операція витягнення плода".

Що милозвучніше, оковирніше і що інформативніше? Чи ж буде вислів інформативний, коли його „зліплено" з тяжкомовних і немилозвучних слів?

Цей приклад свідчить, що укладання англо-українських словників матиме ефект лише тоді, як існуватимуть виконані на належному рівні російсько-українські словники.

З другого боку, низька якість словників змушує українців не довіряти словникам і винаходити потрібну лексику самостійно. Це знову таки палиця о двох кінцях: часом мовознавці творять дуже вдалі форми, а часом, і то частіше, взоруючись на російські зразки, творять сміховинну лексику. Наприклад, дехто полюбляє вживати слово „неуникненний" — слово з п'ятьма „н". Закони милозвучности мови проти таких слів. Крім того, згадане слово задовге, а ще витискає з ужитку чудове українське слово „неминучий": „неуникненний конфлікт" — це „неминучий конфлікт".

Появу слова „неуникненний" спричинило недовір'я до наявних словників і бажання скопіювати російську форму „неизбежний". А калькування завжди карикатурне.

Зі сказаного випливає, що українське відродження потребує високоякісних російсько-українських словників, про що має дбати держава. На жаль, сучасні вищі урядовці більше дбають про відкриття рахунків у швайцарських банках, ніж про потреби державотворення і про якість російсько-українських словників.

Тому ця турбота лягає на плечі громадськости.

Автор цих рядків уклав „Російсько-український словник складної лексики (відсутньої в академічних словниках)" (надалі — „Словник"). У „Словнику" перекладено ті форми та мовні звороти, котрих академічні словники не перекладають або перекладають неповно.

Карикатурні форми

Академічні словники УССР не наводять і не перекладають багатьох поширених російських зворотів. Брак перекладів цих зворотів у словниках веде до появи карикатурних форм. Так вираз „освободить от занимаемой должности" словники УССР не перекладають. Нема у словниках і перекладу слова „занимаемый". Це приводить до появи в українській пресі пародійної форми „звільнити з обіймуваної посади".

Перекладаючи цей російський штамп, не треба бути буквалістом. Бо хіба можна звільнити людину з посади, якої вона не обіймає? Отже, слово „занимаемый" в російському виразі — слово-паразит. І по-українськи треба сказати просто „звільнити з посади". Саме такий переклад і наведено у „Словнику".

„Словник" наводить неперекладені у словниках УССР звороти „вести замкнутую жизнь", „вести скитальческую жизнь" і сотні інших. Послідовно (до кожного дієслова) перекладено у „Словнику" російські дієприкметникові форми на взір „заблуждающийся", „находящийся", „обличающий", „воображающий", „считающий" і тисячі інших.

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Мазяр

Червоні маки

Під Бродами зацвіли маки, покрили всі поля. Там, де Підлиська є гора, де Олесько село, Пеняки, їх тьменна тьма. Їх тисячі. Там, де стрільці, сини землі святої, у бій ішли. В нерівний бій ішли і в славі полягли. За рідний край, за нарід свій.

Вони, ті юнаки, ще майже діти, зброю узяли . Для них щойно почалося життя. Недавні школярі... Лишили все, пішли. Присягу вірно понесли у бій, за Україну, нарід свій.

Ішли з піснею на устах, як колись батьки, діди, стрільці січові, щоб там, у боротьбі, калину піднести, червоную калину, Україні волю принести.

В той грізний час, в ту днину, вони у бою полягли, а з кожної краплини пролитої крови зродилась на полях червона квітка — мак. І вже, коли лягли спочити, по їхніх тілах, по кістках, пройшов монгол, той дикий кат. Топтав, палив він землю цю святу, та маків не бере вогонь, о ні! Вони цвітуть і цвітом тим оповідатимуть во вічні віки про левиків, синів-героїв, про хлопців лісових, про їх останній бій за Україну, нарід свій.

О Україно! Ти ж бо їхня мати, чому ти відцуралась їх, синів твоїх? До серця тулиш тих лиш яничарів, які кайдани принесли тобі. За те нагороджаєш їх тепер орденами з Москви. Про левиків-синів, про хлопців лісових, про їхню кров ти забуваєш.

Який бо сором є мені і нам усім за те, що ти відкинула все те, що нам було і є святе. О матінко моя! Ти знаєш, я теж був там, із ними. Сьогодні жалую за цим, що залишився між живими, що мушу пережити кривду цю, для нас таку тяжку.

Немає в світі другої країни, подібної тобі, щоб відцуралася синів своїх, які сьогодні у гробах, лісах, полях...

Вони все ждуть.

Чи довго їм ще треба ждати, щоб пригорнула їх до серця ти як рідна мати?..

Євген Крименко-Іванків

Три міста

Мій шлях життя... і три міста на ньому;
Мов ранок, південь, вечір з темним стягом,
На цій дорозі, пройденій із дому
Я бачу Стрий, і Зальбурґ, і Чикаго.

Стрия квітучі пахли береги,
І материнські пригортали руки;
Цей світ дитинства, рідний, дорогий
Я залишив під бомб зловісний грюкіт.

Мандрівка довга... Зальцбурґу ось брами:
Соборів велич, чар гірських верхів,
Де богословсько-філософські драми,
Безсмертний Моцарт і чернечий спів.

За океаном... місто вітряне,
Чикаго неспокійне, метушливе,
Де хмародерів царство кам'яне,
Озерних вод хвилясті переливи.

В мій шлях життєвий три міста вплелись...
Немов три пристані в плавбі морській;
Спинюся і погляну в даль кудись:
Чикаґо бачу, Зальцбурґ, рідний Стрий.

Любов Проць

* * *

Гостріші контрасти. Повільніший крок.
Марніють ліси — цих небес полонені.
Визбирує осінь по гніздах пташок —
Зсипає в підставлені вирію жмені.

Мереживо снів і мереживо трав,
І сонце, і квітів тонка філігранність...
Це все хтось зібрав і у серце поклав —
На спогади теплі, на спомини ранні.

Любомира Крупа

Дорога до храму

Є різні прочани й різні їхні дороги до храму. В цьому можна було пересвідчитись, побувавши на деяких культурних подіях в центрах України у жовтні, які своєю вийнятковістю не могли пройти мимо, але залишили по собі хвилюючі враження і спостереження для надуми.

„Дорога до храму", про яку сповіщали у Києві афіші, вела до відбудови Успенського собору за допомогою добродійного концерту в Палаці „Україна", 25-го жовтня, за вступами від 20 до 150 гривень за квиток (це приблизно від 15 до 113 дол.). Виказалось, що тема та призначення доходу були достатньо інспіруючими, щоб заля була заповнена до останнього місця, а всі проходи позаймали люди на „стоячі" квитки. Вже півгодини до початку концерту (не за традиційною українською точністю) у вестибюль вливалася елеґантна, святково вдягнена публіка, переважно молодого віку. І коли на ориґінально оформленій сцені раптом у всій своїй величі засяяла сильвета Успенського собору, в очікуванні чогось небуденного в грудях завмер віддих.

Що ж, це „небуденне" скоро почалось, тільки в іншому, ніж сподівалося, забарвленні. Після короткого започаткування концерту елеґантною парою українською мовою розпочалося видовище. Під ритм вишуканих світляних ефектів один за одним виступали (крім трьох поміркованих виступів українців) відомі російські естрадні зірки. Вони дружньо згадували їхнє знайомство з Києвом і Україною і впадали в транс „рок"-музики і співу — російською мовою, очевидно. З кожною точкою напруга співу-крику та музичного супроводу міцнішала. Оглушливі голоси в'юнких естрадних зірок типу американських динамічно рухливих „рок" на фоні мовчазного собору були болючим контрастом. Здавалося, що при змінних кольорах рефлекторів собор червонів чи то з сорому, чи гніву. В душі все бунтувалось,і ми залишили залю. А коли проходили попри численні мерседеси та БМВ, що вздовж вулиці під Палацом „Україна" чекали на своїх власників, все стало ясно. Це нова верства столичної публіки — ентузіясти „маскультури" та приятелі (за поясненнями одного киянина) Московського Патріярхату і претендента на відновлений собор.

І пригадались кришталево чисті дитячі та юні голоси „Дударика", що перед кількома днями святкував своє 25-річчя у Львові. Чотирма концертами з „Дудариком" святкував цілий Львів. Незабутніми залишаться виконання хору з Львівською Філгармонією кантати сучасного композитора Кіца, Моцарта „Реквієм", Орфа „Карміна Бурана" та Молебня. Цей хор не тільки досягнув мистецьких вершин, щоб конкурувати з найкращими того роду ансамблями; тут йдеться ще й про християнсько-національне виховання великого числа дітей, молоді та молодих чоловіків, бо це ж росте вже друге покоління співаків. Значення цієї мистецької одиниці оцінили не тільки львів'яни, які ентузіястично відзначали ювілей „Дударика" морем квітів для співаків, а головно їхнього дириґента та духового вихователя маєстра Б. Кацали. Теж численні співочі ансамблі з різних кінців України приїхали вітати ювілята своїми піснями. І тут не було найменшого сумніву відносно їхньої непідробленої дороги до храму української духової культури. Це й їм належалося на тлі Успенського собору слати ангельський спів у небеса...

Несподіваним і незвичним був шлях, тим разом до храму Шевченка, — „Сни за Кобзарем" в постановці театру ім. І. Франка з Києва, якими при кінці жовтня започатковано було міжнародний фестиваль театрів „Золотий Лев" у Львові. Започаткований 1989 року „Золотий Лев", як огляд українських театрів, став міжнародним фестивалем експериментальних европейських театрів.

Для розвитку української культури в контексті европейської важливо бути відкритою в світ. А для театру необхідними є експерименти та пошуки нових образних засобів. Саме означення „експериментальний театр" визначає індивідуальний підхід режисера до творів чи тем, які набули традиційних вирішень.

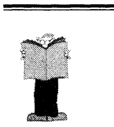
Прочитання „Кобзаря" театром ім. І. Франка за режисером В. Кузьменком-Делінде з провідним актором Богданом Ступкою було ориґінальне, відважне, нетрадиційне, хвилююче й інтриґуюче. Зображення Шевченкових дум у формі колажу зі змінним переходом з одного твору в другий на тлі сюрреалістичних драматичних картин, публіка сприймала по-різному. Одні в збентеженні таки намагалися ловити провідну нитку цілости; інші в розчаруванні питали: чи це той Шевченко, портрет якого народ ставив поруч святих ікон? Чи це та Катерина, над зневаженням любови якої страждав Поет? А дехто зовсім не приймав цього зксперименту й залишав залю.

Що ж, Шевченко, порушуючи універсальні питання, актуальний для всіх поколінь, і кожне покоління може шукати свої відповіді згідно з новішою добою. А якщо метою експериментального театру є збудити, зворохобити думку та почуття глядача, навіть його „зшокувати", тоді сюрреалістичне зображення „Снів за Кобзарем" було незаперечно успішним експериментом. Залишається тільки не стовідсоткове переконання, чи це та дорога до храму Шевченкових творів?

І ще одна дорога до храму відкривалася глядачам, дітям і молоді, а саме в містерії за Євангеліями від Матвія, Марка, Луки та Івана „Ісус, Син, Бога Живого" в постановці театру ім. М. Заньковецької у Львові, за режисером Федором Стригуном та Т. Жирком в головній ролі. Дійство з біблійних часів — життя Ісуса Христа. Глядачі, для яких тема дійства знайома, і ті, які з вченням Вчителя знайомилися вперше, сиділи заворожені подіями двадцятивікової давности і абсолютним перевтіленням актора в центральну постать драми — Ісуса Христа. Цьому в значній мірі допомагала зовнішність актора Т. Жирка. Зорові символи кольорів мінялися відповідно до ситуацій та подій, віддаючи атмосферу даної доби і містичности. Приявности кількох сотень дітвори не відчувалося, заля не дихала...

В першому ряді сидів хлопчина семи-восьми років, і коли Ісус з дитинкою на руках зійшов два щаблі зі сцени до залі, хлопчина перехрестився... Тоді подумалось — ось тут народжується щось нове, нове покоління з Христом у серці.

Це кілька жовтневих спостережень. В сучасній Україні перехрещуються безліч різних доріг, багато з яких претендують на правильність напряму, хоча в дійсності вони можуть завести в безвість. Одначе не можна не помічати менших і більших стежин і доріжок, які з кожним днем ширшають, людніщають і стають відкритими шляхами до всеукраїнського християнського храму .

Лекції англійської мови
ПРОСТО ПРО СКЛАДНЕ

Зайняття тринадцяте

ПРО СУФІКСИ

Суфікси, як явище лінґвістичне, мають два аспекти. З однієї сторони — це вигода в побудові однотипових слів. З другої ж — деяка химерність: в кожному конкретному випадку існує кілька варіянтів, і мова робить вибір невідомим нам способом.

При вивченні нової мови користь від праці з суфіксами величезна — вони є немов рейками, на яких іде процес словотворення, тільки треба бачити, де перестає діяти їх логіка. А для того, щоб цю логіку виявити, ми введемо нескладну форму запису, яка помітно полегшить нашу працю.

Справа в тому, що існує фундаментальний факт, який характеризує англійські суфікси: кожний суфікс завжди діє на визначену частину мови, а в результаті виходить інша, але завжди така сама частина мови. При цьому ми також будемо старатися дати визначення суфікса, себто описати його сенс.

Почнемо із суфікса **-er (read-reader)**, мабуть, найбільш розповсюдженого. Він завжди приєднується до дієслова і творить іменник; ми запишемо його так:

(verb) -er (noun).

Слово, яке виходить в результаті цього, означає особу або предмет, який виконує дію (про яку повідомляє дієслово); те, що (або той, хто) робить:

write-writer — письменник

run–runner — бігун.

Покищо все дуже просто, тільки зверніть увагу на стандартні зміни в правописі. Одначе, далеко не завжди так легко знайти український переклад:

eater — той, хто їсть (їдун)

drinker — той, хто п'є (це слово слабше, ніж „п'яниця")

sleeper — той, хто спить (сплюшко)

He is a good drinker and sleeper — Він любить випити і поспати.

Коли ви підшукуєте переклад, керуйтеся тільки логікою англійського суфікса, бо українські слова, які, здавалось би, є близькими, можуть привести вас до помилки.

player — той, хто (або те, що) грає

tennis player — людина, яка грає в теніса

a record player — програвач (платівок), а **CD–player** — програвач компактних дисків.

Слово „гравець" близьке за сенсом, але все ж відрізняється. „Гравець" — як азартова людина — перекладається **„gambler"**.

lover — той, хто любить:

jazz lover — шанувальник джазу

a lover of animals — любитель тварин

a lover of good food — гурман

worker — працівник

social worker — соціяльний працівник

He is a good worker — Він — добрий працівник.

He is a hard worker — Він — трудяга.

Тепер декілька прикладів складених слів:

baby-sitter — той, хто пильнує дітей

movie-goer — той, хто часто ходить до кіна

newcomer — новоприбулий.

Одначе: **words that are newcomers in the language** — слова, які щойно увійшли до мови.

Тут я хочу ще раз підкреслити: суфікс лише накреслює (при чому з бездоганною логікою!) значення новоствореного слова; часто визначення виходить дуже широким і під нього підпадають різні предмети, явища або людські характеристики, і тоді вибір стається випадково.

speaker — той, хто (або те, що) говорить:

1) оратор; той, хто виступає

He is a good speaker — Він — добрий оратор.

She was a first speaker at the meeting — Вона першою виступала на зборах.

2) голосник (колонка, динамік) магнітофону (не плутати з мікрофоном). Також — **loud–speaker** — гучномовець.

teller — 1) розповідач; **story–teller** перекладається і як казкар, і як вигадувач.

2) друге значення **teller** — касир в банку (можливо, колись ці люди були більш говірливими).

opener — це, що (або той, хто) відкриває

bottle opener — відкупорювач фляшок

can opener — консервовий ніж (тут перед нами друге значення **can** — консервова бляшанка).

eye-opener — це міг би бути інструмент очного хірурга, але означає зовсім інше: надзвичайна новина; відкриття:

That was an eye-opener for her — Це відразу відкрило їй очі.

breaker — означає і вломлювач, і хвилю, яка розбивається об камінь; цікаві значення має слово **ice-breaker:** 1) криголам (корабель); 2) заввага, репліка, яка знімає напруження в розмові (в Америці навіть серйозні виступи часто починають невеликим жартом).

maker — той, хто робить, творить

policy-maker — людина, яка визначає політику (або напрямні якоїсь організації)

law–maker — законодавець

trouble-maker — той, хто спричинює неприємності.

Дієслово **"curl"** означає закручувати. Слово **"curler"** могло б мати багато різних значень, але прийнялося одне, зовсім конкретне — папільйотки (як в Україні тепер називають — бігуді). Але ось порівняно недавно в реклямі факсмашини появилося нове слово **anti-curler** — ясно, що це пристрій, який не дозволяє листкові паперу закручуватися в рурку.

Дієслово **hang** — вішати (як предмети, так і людей)

hanger — той, хто вішає, або те, що вішають. Перше припущення завжди дуже серйозне, одначе у слова „кат" є й інший переклад — **hang-man**, а наше слово означає „вішак для одягу".

Ось так, від серйозного до смішного один крок, і суфікси безпристрасно описують і те, і інше.

Автор лекцій англійської мови — Віталій Левенталь. Матеріял опрацювала відповідальна за рубрику Галина Колесса. Автор застерігає за собою усі права.

В Чикаґо відзначено Листопадові роковини

Листопадове свято у нас, в Чикаґо, відбулося в неділю, 10-го листопада ц. р., в авдиторії українсь-кої школи св. О. Мико-лая.

На наших листопадових академіях виступали в минулому мистці такої кляси як Павло Плішка, Андрій Добрянський, Липська, Чорнодольська, Візантійський хор та багато інших, але такої гідної культурної, високомистецької програми собі не пригадую. Хоч і завжди були менше або більше суттєві зауваги, цим разом від естетичної і точної програмки до скромної але доволі елегантної декорації сцени, жадних „але" не було. На тлі комбатантського і молодечого апелю голова УККА, Відділ Іллиной, інж. Орест Бараник відкрив свято коротким словом, а далі під звуки сурми, з похилими прапорами присутні віддали честь героям українського Листопада.

Наша гордість, діти школи св. О. Миколая дуже здисципліновано під проводом Марти Стадник виконали мелодеклямацію, а шкільний хор „Євшан-зілля" відспівав в'язанку популярних стрілецьких пісень. Дикція, поведінка і прекрасні строї були більше як бездоганні, так що молоді артисти сходили зі сцени під звуки оплесків. Одумівське тріо бандуристок в особах Галі Косогор, Мотрі Пошиваник і Оксани Родак-Луценко виконали дуже гармонійно і милозвучно низку улюблених пісень.

Наступною точкою, що без сумніву була короною свята, був виступ молодої солістки Львівської Опери Лесі Грабової. Молодість, врода, вільна манера, прекрасний народний одяг зразу полонили публіку, а її виконання відомих українських шедеврів було на високому рівні. Леся співала не для муз і не для слави, лишень з глибини свого українського серця, на славу молодої української держави, українського народу, а лявина оплесків понад 300 захоплених слухачів була дуже скромною нагородою за її мистецькі дари та щирими побажаннями ще більших успіхів в майбутньому. Часто чулося притишені коментарі, що „я чи ми, ще такої в Чикаґо не чули". Гідним фортепіяновим супроводом була відома в Чикаґо Надя Савин-Вірхнянська.

Незрівняну „Баляду про стрілецьку шапку" Анатоля Курдидика, що прямо органічно підходила під атмосферу вечора, з чуттям та без зайвого патосу прорецитувала Марія Климчак. Святкове слово виголосив о. Мирон Панчук також представник молодшої ґенерації. Він змалював пластично добірною українською мовою долю української галицької вітки минулого століття, пов'язуючи це з світлим майбутнім ук-раїнського народу і молодої української держави. Дуже вдалою точкою була концертова п'єса на дві народні українські пісні у виконанні Оксани Рудак-Луценко, (бандура) і Наді Савин-Верхнянської (фортепіян), якої не повстидалась би й столична сцена.

Згідно з традицією, програму вечора закінчив чоловічий хор „Сурма" під дириґентурою Романа Андрушка, при фортепіяновому супроводі д-р Катерини Кушки. Хоч голови „сурмачів" прикрив іній проспіваних літ, а декому було важкувато долати стрімкі східці, та їхні серця з любов'ю до української пісні та голосові струни не постарілися, воскресили їхню і нашу молодість, та ми усі маршували в мріях стрілецьких пісень і маршів та закінчили цей незабутній вечір грімким „Ще не вмерла Україна".

До успіху імпрези причинилася у великій мірі Марта Стадник, імпрезова референтка Іллинойського Відділу УККА, що вложила зі своїми співпрацівниками багато хисту, знання і ентузіязму. Програма тривала точно дві години, а для присутніх цим разом абсолютно закоротко.

Д-р Мирослав Харкевич

Збори УЗО у Клівленді

Звичайні загальні збори Українських Злучених Організацій Великого Клівленду, що відбулися в п'ятницю, 15-го листопада ц. р. в будинку парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі, Огайо, закінчили 68-ий рік існування цієї координаційної і репрезентаційної надбудови місцевих товариств. Почин до утворення такої надбудови у Клівленді дав голова Стрілецького гуртка, колишній вістун Української Галицької Армії Яків Волянський (1896–1995), а здійснити його плян допомогли йому члени названого гуртка у десятиріччя Листопадового чину осінню 1928 року.

У декадах розквіту громадського життя у Клівленді діяло 70 організацій, а тепер — у його присмерку і занепаді — із 30 членів на ці збори післали своїх делеґатів лиш 12. Збори відкрив голова УЗО, уважаний в громаді за українського війта поселення, мґр Василь Ліщинецький, а нарадами керував голова т-ва „Самопоміч" Мирослав Гейниш, а їх перебіг протоколував Павло Присяжний. Точні звіти про свою працю в минулій каденції від 15-го травня 1995 року прочитували голова УЗО, мґр Лідія Базарко — заступник голови і референт зовнішніх зв'язків, Василь Ільчишин — другий заступник і референт Народного фонду, Іванна Шкарупа — свій протокол з минулих зборів і про секретаріят, скарбник Григорій Головка, реф. преси дир. Петро Твардовський, мґр Мирослава Оришкевич — про велику допомогу незрячим в Україні, Олена Погребинська про Культурний город та Ірина Кулик — як референт з імпрез.

Контрольна комісія у складі: голова д-р Степан Воляник, секретар інж. Григорій Завадівський і Мирон Стахур як член, перевірила діловодство усіх референтів, і її точний звіт прочитав її секретар. делеґати не виявили зауваг ні подяки за успішну працю у проводі громади і у збірках на різні цілі в Україні, з яких у цій каденції першим був Олімпійський фонд, і одноголосно затвердили звіти, уділили абсолюторію і перебрали всіх дотеперішніх до праці в майбутній каденції. Отже не буде в нас змін, не буде нових ініціятив, посилених акцій енерґійних одиниць.

Крім названих повище звітодавців у провідних органах клівлендського поселення в наступному році діятимуть мґр Анна Беррет, д-р Зенон Голубець, Андрій Дем'янчук, інж. Ярослав Завадівський, проф. д-р Юрій Кульчинський, Люся Лебідь, інж. Євген Палка і Маруся Попович.

В переобраній Управі, з 14 членів, половину — сім постів — займають жінки. Третина Управи, п'ять, народилися у ЗСА. Бажаємо, щоб 69-ий рік діяльности УЗО записався як час оновленого громадського життя і непослабнутої жертвенности.

С. Спакуняк

ЩОБ ОТРИМАТИ АМЕРИКАНСЬКУ зброю, боснійський уряд звільнив від виконування обов'язків державного службовця вищої ранґи з міністерства оборони Гасана Ченґіча, на домагання ЗСА, котрі оскаржували його у мусулманському націоналізмі та надто близьких стосунках з Іраном. Цей крок боснійського уряду відкрив можливість на доставу американського військового обладнання вартости 100 млн. дол. для мусулманських і хорватських армій Боснії, щоб вони були на рівні з армією боснійських сербів. Згадане обладнання включає танки, гелікоптери та 45,000 крісів типу М-16.

Відзначення Листопадових роковин у Маямі

Громадський комітет при українській католицькій церкві у Маямі, Фльорида, відзначив у днях 3-го і 10-го листопада ц. р. Листопадові роковини.

У неділю, 3-го листопада, відслужено Святу Літурґію з Панахидою у пам'ять 52-літньої річниці смерти князя нашої церкви св. п. Митрополита Андрея Шептицького. У неділю, 10-го листопада, після Панахиди за борців за волю України, яку відправив отець шамбелян Іван Стевенський в асисті отця диякона Михайла Добоша, відбулася у церковній залі коротка програма, яку відкрила голова 17-го Відділу СУА Мирослава Тершаковець.

Присутні відспівали американський гимн. Отець шамбелян І. Стевенський провів молитву і виголосив дуже добре святочне слово про нашу визвольну боротьбу протягом історії і аж по сьогоднішній день.

Головну промову в англійській мові виголосив Дан Криса. Промовець, як добрий знавець української історії, зумів вдержати увагу слухачів своїм дуже цікавим виступом. Дан Криса є учителем середньої школи, має дуже добре знання історії українського народу і вміє цікаво передати своє знання слухачам, а головно молодому поколінню. У дуже цікавій аналізі подій того часу він вказав на значення Листопадового Зриву для майбутніх подій на українських землях.

Доповідь в українській мові про листопадові події і про св. п. Митрополита Андрея Шептицького виголосила Ірина Ракуш. Доповідь її була дуже цікава і виголошена талановито і зі зрозумінням. Після цієї доповіді закінчено святкування відспіванням українського національного гимну.

З нагоди академії проведено збірку на цілі українських комбатантів, яка дала суму 184 доляри. Ці гроші вислано до Суспільної Служби Українських Комбатантів у ЗСА.

Лідія Гладка

Клюб Сеньйорів при праці

27-го жовтня ц. р. з ініціятиви Клюбу Сеньйорів і при співучасті Т-ва „Самопоміч" в Ню Йорку відбулася зустріч у домівці „Самопоміч", метою якої було привітання і вшанування членів Управи, яким уже „стукнув" вісімдесятий рік життя.

При накритих столах, улаштованих жіноцтвом Клюбу і Т-ва „Самопоміч" у проводі імпрезової референтки Ю. Копчинської, засіло понад 30 осіб. Голова Клюбу Юрій Штогрин відкрив зустріч і опісля попросив довголітню та заслужену членку Управи Клюбу Сеньйорів Стефанію Ганущак перевести молитву. Юрій Штогрин, звертаючись до присутніх, побажав їм міцного здоров'я і дальшої праці для добра товариства.

Він натякнув теж на дальшу потребу улаштовувань вечірок для розваги, виміни думок, що так потрібне для людини. Своє слово закінчив відспіванням многоліття. Від „Самопомочі" передала привіт її голова Н. Дума.

До слів голови не було жодних зауваг, бо ніхто не вимагав метрик, як доказу своїх років. Зрештою, і метрика не завжди була правдивим документом, бо, як народ виїжджав з таборів, то не один зменшував свої літа. Правда, декому це пощастило, а деякі потрапили до війська. В кожному разі, як би людина не спекулювала, то час покаже своє.

Відтак забрав слово підписаний. Він подав свої зауваги до праці Клюбу, як теж до деяких членів Управи, характеризуючи усе на весело. Щодо привітання членів-вісімдесятників він уважає, що Управа задумала використати їх, як досвідчених, чесних громадян для добра України. Цей жарт викликав веселий настрій.

Іван Винник розповів історію про одну бабцю, яка не могла погодитися з обставинами і звичаями у тій країні, все нарікала, нічого їй тут не подобалося, вона жила минулим, де народилася.

Тиміш Шевчук начеркнув коротко свої пережиття в роки війни, де загроза життя була на кожному кроці. На цьому потерпіли його батьки, вивезені в Сибір.

Микола Твердовський висловив подяку всім тим, що в несприятливих умовинах задержали зв'язок з нащадками, передаючи їм любов до рідного краю. Стефанія Ганущак коротко подала історію існування і діяльности Клюбу Сеньйорів та Т-ва „Самопоміч" в Ню Йорку.

Марія Шепарович розважала присутніх читанням дотепних мудрощів наших нащадків. Вони і нині є актуальні.

Після того ще довго велася розмова, переплітана співанням народних пісень. З того можна виснувати, що такі зустрічі є на часі і потрібні.

Голова Юрій Штогрин, закриваючи сходини, подякував всім за прибуття, зокрема тим, що причинилися до успіху зустрічі.

О. Мотиль

УТОЧНЕННЯ

У "Свободі" ч. 221 з 19-го листопада йшлося про провокаційну пропозицію депутата Верховної Ради України Івана Симоненка, проти якої запротестували майже всі українські парляментаристи. У вістці пропущено інформацію, що І. Симоненко назвав українські війська в Севастополі "окупаційними" й запропонував вивести їх до 1-го липня 1997 року. — **Ред**.

Ветерани шукають добровольців

Джерзі Сити, Н. Дж. — Українсько-Американські Ветерани в Ню Джерзі, які постійно займаються висилкою скринь із медичним приладдям та ліками в Україну, мають в грудні можливість висла-ти в Україну дев'ять скринь із медичним вирядом до шпиталів в Івано-Франківському, Тернополі та Донецькому. Заладування цих скринь вимагає однак багато рук і тому довколишні станиці шукають до помочі добровольців до цієї так корисної праці. Організатори цієї акції стараються плянувати працю на суботи, щоб це було догідне для добровольців. Вони надіються, що такі охочі зробити добре діло знайдуться. Дві перші скрині будуть пакувати у суботу 7-го грудня. Усіх охочих допомогти у тому доброму ділі просять зголошуватися телефонічно до Юліяна Гельбіґа на число телефону (201) 652-1511.

Відродження...

(Закінчення зі стор. 2)

Усього „Словник" перекладає 35,000 слів та мовних зворотів, відсутніх у словниках УССР. Такий довідник потрібен і в Україні, і в діяспорі. Але видання „Словника" в Україні потребує грубих грошей. Автор готує видавничий контракт з товариством „Просвіта". Контракт на кільканадцять тисяч долярів.

Така велика сума змушує мене звернутися до української громади, до всіх словолюбів та патріотів України в діяспорі із закликом про допомо-гу.

Я гадаю, що громадянство розуміє потребу і важливість для України „Словника". Бажано, щоб до справи видання „Словника" прилучилися наукові, доброчинні, а також патріотичні, молодечі та релігійні організації і, ясна річ, кредитівки.

У „Словнику" буде опубліковано список усіх жертводавців. Організаціям буде надано по 20-30 рядків оголошень. А для тих, хто пожертвує 1,000 і більше долярів, у „Словнику" знайдеться місце на коротку біографічну довідку з фотографією. Кожен жертводавець дістане примірник „Словника" з подякою автора.

У всіх питаннях щодо видання звертайтеся на телефон (410) 479-3727.

Чеки треба виписувати на UUARC-02-2404 з позначкою Dictionary Fund. Це код рахунку в ЗУАДК. Однак через те, що автор мусить знати прізвища усіх жертводавців для оприлюднення їх у „Словнику", чеки висилайте на адресу автора: S. Karavansky, P. O. V. 131, Denton, MD 21629.

Після реєстрації чеків автор вишле їх до ЗУАДК, звідки жертводавець дістане посвідку про відтягнення суми пожертви від податку.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і українською громадою, що в четвер 7-го листопада 1996 р. відійшов у вічність на 84-му році життя наш найдорожчий БАТЬКО, ДІДО і БРАТ

бл. п. д-р прав
АВГУСТИН ЮЗЬВЯК

ПОХОРОННІ відправи відбулися у понеділок 11-го листопада на цвинтарі St. Augustine Memorial Park, St. Augustine, Fla., де був похований біля своєї дружини АЛЛИ.

У глибокому смутку:

доньки — ОЛЯ
— АРІЗА з мужем та трьома синами
— ІРЕНА ҐІТМАН з мужем

сестра — СТЕФАНІЯ ЧАПЛИНСЬКА

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з ріднею та приятелями, що у вівторок, 19-го листопада, 1996 р. відійшла у вічність на 91-му році життя наша найдорожча МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ і ТЕТА

бл. п.
ІВАННА ХМІЛЕВСЬКА
з дому Ґіссовська

вдова по бл. п. д-рові ЯРОСЛАВІ ХМІЛЕВСЬКОМУ

ПАРАСТАС-ПАНАХИДА: четвер 21-го листопада, 1996 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Lilly and Zeiler в Baltimore, MD.

ПОХОРОННІ відправи почнуться в тім же заведенні о год. 9-ій ранку Заупокійна Служба Божа слідуватиме в українській католицькій церкві св. арх. Михаїла в Baltimore, MD. Похоронення на церковнім цвинтарі.

В глибокому смутку:

донька — МАРІЙКА УЛЯНОВИЧ з чоловіком РОБЕРТОМ і дітьми АНЕЮ, ПЕТРОМ і ВІРОЮ

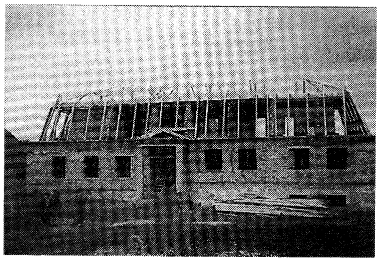
внуки — JAMES TIDD, Jr.
— PAUL TIDD з родиною
— BETH PETERSEN з родиною
— BARBARA MARTIN з родиною

сестрінки — ЮРІЙ МЕЛЬНИКОВИЧ
— ХРИСТИНА ВИННИЦЬКА
— БОГДАН КОТЛЯРЧУК

та ближча і дальша родина в ЗСА й Україні

Товариство „Св. Софія" і його праця для Церкви і народу

Праця заснованого Патріярхом Йосифом Сліпим Товариства „Св. Софія" є багатомірною і плідною, але, можливо, відносно мало знаною в українській діяспорі. Як і інші українські діяспорні організації, Товариство „Св. Софія" звертає дедалі більше уваги допомозі Україні, але й не занедбує своїх обов'язків супроти української громади на терені ЗСА. Діяльність Товариства можна було б поділити на такі категорії — видавнича, інформативна, педагогічно-освітня і місійна.

Будинок майбутнього музею Патріярха Йосифа Сліпого, що його будівництво тепер триває.

„Св. Софія" видала чимало цінних творів не тільки з релігійної царини, а й ряд наукових і науково-популярних праць, а також переклади з української літератури англійською мовою. Приємно відзначити, що наклад двох з останніх літературних видань Товариства — англомовні переклади книг „Собор" Олеся Гончара і „Хрест" Миколи Руденка повністю вже розійшлись в Північно-Американському світі. Американська і канадійська студіююча молодь має нагоду ознайомитись з ними в багатьох університетах, де ті були закуплені до бібліотек. Деякі вищі школи, такі як Ла Саль Університет, Торонтонський Університет Північної Кароліни, включили „Собор" в свої курси світової літератури. Попит на книги вже тепер спонукає Управу Товариства думати про здійснення їх другого видання.

Великою популярністю втішається також твір „Самоуправна Київська Церква" авторства о. Ігоря Мончака, агломовний переклад якого Товариство видало і розіслало чільним представникам американського церковного й інтелектуального світу. Та, мабуть, найбільшим осягом „Св. Софії" в науці була інспірована Товариством біографія св. п. Патріярха Йосифа Сліпого „Confessor between East and West" (книжка появилась в престижному американському видавництві Eerdman), написана провідним американським істориком, професором Йельського Університету Ярославом Пеліканом. Зусиллями Товариства в Україні вже появився переклад цієї книжки, а нанині готується друге його видання.

Під цю пору закінчується найбільший видавничий проєкт Товариства — з нагоди 400-ліття Берестейської Унії готується до друку фотоальбом „Віра і Надія", що вийде в трьох мовах — українській, англійській і польській — і міститиме майже180 фотографій про історію і сучасне УГКЦ та есеї представників Церкви і науки. В підготовці до друку також є збірник поезій про Патріярха Йосифа та збірник вибраних праць бл. п. Романа Осінчука.

Товариство активно ширить правду про Україну і українську Церкву. Його члени виступають на різних американських конференціях, влаштовуючи окремі наукові сесії, а інколи, спонзоруючи виступи поодиноких видатних американських громадських і наукових діячів. Як приклад можна згадати доповідь професора Джозефа Петріка Меледі, колишнього амбасадора ЗСА до Ватикану в домі „Св. Софії" у Вашінґтоні.

Регулярними є щотижневі виступи видатних діячів українського політичного, наукового і культурного життя з України і з діяспори, які Товариство влаштовує в своєму Домі у Філядельфії. Серед учасників останніх семестрів викладів були генерал Володимир Мулява, провідник українців Росії Олександр Руденко-Десняк, голова НТШ у Львові Олег Романів, колишній віце-міністер освіти України Анатолій Погрібний, вчені з Праги Богдан Зілинський і Тетяна Беднарова, член редколегії журналу „Всесвіт" Микола Рябчук, історики Ярослав Дашкевич та Ярослав Ісаєвич, віцеректор Львівського Університету Анатолій Карась, ректор УВУ Мирослав Лабунька. Товариство було організатором авторського вечора поета Абрама Кацнельсона та ряду інших цікавих культурних подій.

Поза межами ЗСА і на рідних землях Товариство підтримує активну просвітницьку й педагогічну діяльність. Воно фінансує літні курси професіоналістів з України у Римі для підвищення кваліфікації з таких ділянок, як культура і богословіє; утримує Український Католицький Університет в Римі і тим причиняється до освіти молодих богословів і організує курси християнської етики й моралі для молоді міст Львова і Тернополя. Дуже популярними були в цих містах проваджені членами Товариства курси англійської мови, що включає підготовку до вступних іспитів, до американських університетів.

Великих зусиль докладає Товариство тепер до завершення справді монуметального проєкту — будівництва музею-заповідника Патріярха Йосифа Сліпого у рідному йому селі Заздрість на Тернопільщині. Крім музею родини Сліпих тут буде каплиця, світличка для дітей, кімнати для монахинь, що опікуватимуться музеєм, бібліотека і викладові залі.

Закінчення проєктів Товариства і втілення в життя нових починань, спрямованих на розвиток Української Церкви і знання про неї тепер великою мірою залежить від підтримки української громади. Пожертви можна надсилати на адресу Товариства — 7911 Whitewood Rd., Elkins Park PA 19027. Всі пожертви можна відтягати від податку.

Альберт Кіпа

Письменники...

(Закінчення зі стор. 1)

менників України, досі не повернено нерухоме майно, тобто будинки і приміщення, споруджені свого часу власним коштом творчих спілок. Сьогодні багато письменників не мають помешкань, а на балянсах київських житлових управлінь перебуває шість житлових будинків, споруджених за гроші Спілки Письменників України. Така ж ситуація з письменницькими будинками і в областях. Збудовані Літературним фондом СПУ будинки творчости в Ялті і Коктебелі самочинно захопила одна з організацій колишнього Літературного фонду СССР, а пізніше кримський парлямент передав їх Літературному фондові Криму, який створився недавно і не має ніяких законних підстав, щоб бути правонаступником цих приміщень. СПУ впродовж кількох років багаторазово зверталася до Уряду, Верховної Ради і Президента з цього приводу, але все залишається без змін. Український парлямент зволікає з вирішенням питання про повернення творчим спілкам їхніх будинків.

Вийшла...

(Закінчення зі стор. 1)

України — в Европі, Північній та Південній Америках і в Австралії. Хронологічно книжка охоплює період від кінця 1930-их до 1980-их років, а в поодиноких випадках сягає навіть початку століття. Навряд чи забув покійний мистецький критик згадати хоч одного українця діяспори, який не був би заанґажований у тій чи іншій царині образотворчого мистецтва. Усім їм критик дав стислу і влучну характеристику, згадавши велику кількість цікавих біографічних даних, а в багатьох випадках доповнив розповідь унікальними особистими спогадами.

Книжку розсилає на замовлення зацікавлених осіб дочка мистця Зоня Кейван, до якої можна звертатися на адресу: Zonia Keywan, 4535 Cumberland Avenue, Montreal, PQ, Canada H4B 2L5, а також телефонувати на число (514) 489-5662, факс 489-5009. До вартости книги слід долучити 3 дол. на поштові видатки.

МАЄМО НА СКЛАДІ НОВУ КНИЖКУ

„ФІЛЬМОВА ТВОРЧІСТЬ ЯРОСЛАВА КУЛИНИЧА"

Ню Йорк, 1994, з друкарні Мирона Баб'юка в Рочестері, стор. 447. Ціна 25.00 дол.

Можна набувати в книгарні Свободи.

Мешканці стейту Ню Джерзі зобов'язані долучити до ціни 6% продажного податку.

Як пише у вступі до книжки Л. Полтава, Українське кіномистецтво на чужині мало своїм завданням не лише масову розвагу, а й чітку виховну функцію. Для її здійснення потрібно було людей не лише широкого мистецького світогляду, з фаховою освітою, але і надхненних патріотизмом. Одним з них був Ярослав Кулинич.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УНСоюзу

Пригадуємо, що вкладки за забезпеченеві грамоти є платні на 1-ий день місяця, а не при кінці. Просимо своєю точною вплатою допомогти секретареві вашого Відділу на час розчислитися за збірку вкладок до Головної Канцеля-рії.

Головна Канцелярія УНСоюзу

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 302-го Відділу

З днем 1-го грудня, 1996 року 302-ий Відділ злучиться з Відділом 175-им, якого секретарем є:

АЛЕХАНДРА М. ЛАВРИН

Просимо членів 302-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 175-го Відділу на адресу:

Mrs. Alexandra M. Lawrin
38184 Yonkers Street
Sterling Hights, MI 48310-3455
(810) 826-9183

ПРАЦЯ

ПОШУКУЄМО
Жінку до опіки двох малих дітей і домашньої праці.
East Hanover, New Jersey.
Тел.: (201) 428-1484